

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІNET З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Матеріали Всеукраїнської наукової навчально-методичної конференції

**“НОВІ НАПРЯМКИ ВПРОВАДЖЕННЯ
КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ
НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
І ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
УКРАЇНИ ІІІ–ІV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ”**

*12–13 травня 2011 року
м. Тернопіль*

Тернопіль
ТДМУ
“Укрмедкнига”
2011

<i>С.Д. Максименко, Ю.В. Марушко, М.М. Філоненко</i> КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ	105
<i>В.Е. Маркевич, М.П. Загородній, І.В. Тарасова, В.В. Маркевич, О.К. Редько</i> БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС У МЕДИЧНОМУ ІНСТИТУТІ ОЧИМА СТУДЕНТІВ	106
<i>В.Е. Маркевич, В.З. Сікора, В.І. Бумейстер</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ КОМП'ЮТЕРНОГО ТЕСТУВАННЯ СТУДЕНТІВ	107
<i>В.Д. Марковський, Д.П. Перцев, Н.С. Тітова, Ж.І. Логвінова</i> МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ СТУДЕНТІВ У ХНМУ	109
<i>В.Д. Марковський, Н.С. Тітова, Ж.І. Логвінова</i> СУЧАСНІ НАПРЯМКИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ З УДОСКОНАЛЕННЯМ САМОСТІЙНИХ ФОРМ РОБОТИ	110
<i>С.М. Марчишин, М.І. Шанайда, І.З. Кернична, О.І. Грималюк, О.Л. Демидяк, Т.С. Бердей, І.С. Дахим</i> ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ БОТАНІКИ ШЛЯХОМ СТВОРЕННЯ РОБОЧИХ ЗОШИТІВ ДО ЗАНЯТЬ ТА ЩОДЕННИКІВ ПРАКТИКИ	111
<i>І.В. Міщенко, Т.М. Запорожець, Л.Е. Весніна, З.К. Моргун, В.М. Соколенко, Г.П. Павленко, М.Ю. Жукова, О.В. Ткаченко, О.В. Коковська, О.О. Якіна, О.О. Філоніч, Н.М. Федотенкова</i> ПЕРЕХІД ДО ДВОМОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ВИКЛАДАННЯ НОРМАЛЬНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ВДНЗУ «УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»	113
<i>Т.П. Мозгова, В.Л. Гавенко, І.В. Лецина</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У СТРУКТУРІ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ	115
<i>В. М. Мороз, Т. Л. Полесья, Ю. Й. Гумінський, Л. В. Фоміна</i> РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ У ВІННИЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	115
<i>В. Ф. Москаленко, І. В. Ніженковська, О. В. Вельчинська</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАРМАЦЕВТА В УМОВАХ КРЕДИТНО- МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ	117
<i>К.С. Непорада, Л.М. Тарасенко, Л.Г.Нетюхайло, М.В. Білець, Н.М. Слободяник, О.С. Омельченко, А.М. Манько, А.А.Сухомлин</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЧНОЇ ТА БІООРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ	118
<i>І.В. Ніженковська, О.В. Вельчинська, О.В. Манченко, О.І. Головченко</i> ЗНАЧЕННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ “ТОКСИКОЛОГІЧНА ХІМІЯ” В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ	120
<i>І.В. Ніженковська, О.О. Глушаченко, О.В. Афанасенко</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ХІМІЇ	121
<i>О.М.Ніконова, Е.А.Діка</i> ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З МЕДИЦИНИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УМОВАХ КРЕДИТНО- МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ	121
<i>В.А. Огнєв, С.Г. Усенко, Н. М. Федак, К.М. Сокол, С.А. Усенко</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО- МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ	122
<i>С.Т. Омельчук, О.В. Кузьмінська, Т.М. Білко</i> ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ “МЕДИЦИНА НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ” НА КАФЕДРІ ГІГІЄНИ ХАРЧУВАННЯ ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ	122
<i>С.Т. Омельчук, О.В. Кузьмінська, Т.О. Гулай</i> ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ АНГЛІОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ГІГІЄНИ ХАРЧУВАННЯ НМУ ІМЕНІ О.О. БОГОМОЛЬЦЯ	123
<i>Т.С. Оніщенко, Ю. Ю. Рябоконт, В.Г. Савельєв, О.В. Рябоконт</i> ПРО ІСТОРИЧНЕ КОРИННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ ОСВІТИ	124
<i>К. О. Пашко, М. О. Кашуба, В. А. Кондратюк, Г. А. Крицька, Д. В. Козак, О.В. Лотоцька, О. М. Сопель, Н.В. Голка, О. М. Смачило, Н. В. Флекей</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ НА КАФЕДРІ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО	125
<i>Т.О. Перцева, О.А. Шевченко, Е.А. Деркачов, Л.І. Буряк, Н.І. Рублевська, В.С. Цуцков, О.П. Штепа, В.В. Свтушенко, С.А. Щудро, В.І. Главацька, Л.В. Григоренко, К.Ю. Огір</i> НООСФЕРНО-ЕКОЛОГІЧНИЙ ІМПЕРАТИВ ЯК ОСНОВА СУЧАСНОГО СВІТОГЛЯДУ ЛІКАРЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ	126

ЗНАЧЕННЯ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ “ТОКСИКОЛОГІЧНА ХІМІЯ” В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

*I.V. Ніженковська, О.В. Вельчинська, О.В. Манченко, О.І. Головченко
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця*

IMPORTANCE OF THE KNOWLEDGE TEST CONTROL DURING THE STUDY OF “TOXICOLOGICAL CHEMISTRY” COURSE IN THE CONDITIONS OF CREDIT-MODULAR EDUCATIONAL SYSTEM

*I.V. Nizhenkovska, O.V. Velchynska, O.V. Manchenko, O.I. Holovchenko
National Medical University by O.O. Bohomolets*

Одним з найважливіших стратегічних завдань етапу модернізації системи вищої освіти України є забезпечення високої якості підготовки спеціалістів – майбутніх фармацевтів на рівні міжнародних вимог, яке можна реалізувати за рахунок введення кредитно-модульної системи при формуванні навчальних програм, модифікації педагогічних методик, впровадження сучасних інформаційних технологій освіти і активних методів навчання. Одним із сучасних діагностико-контролюючих інструментів для оцінки діяльності студентів в умовах кредитно-модульної системи є тестовий контроль знань. Під час вивчення студентами курсу “Токсикологічна хімія”, який викладається на фармацевтичному факультеті Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, тестовий контроль – це лідер перевірки знань студентів. Застосовуються тестові завдання базові (“КРОК 2”), і тестові завдання, які розроблено викладачами курсу. Токсикологічна хімія є однією серед фармацевтичних дисциплін, яка вивчає властивості отруйних і сильнодіючих речовин, їх поведінку в організмі і трупному матеріалі, способи виділення, методи якісного виявлення та кількісного визначення отруту та їх метаболітів. Під час вивчення цього курсу проводиться тестовий контроль за загальними і спеціальними темами за принципом “від загального до спеціального, від спеціального до загального”. Узагальненню знань з цієї дисципліни допомагає проведення підсумкового тестування з курсу “Токсикологічна хімія”.

Provide of high quality of preparing of specialists – future pharmacists according to the international demands level which can be realised by introduction of credit-module system during the formation of educational programs, pedagogical methods modification, carry out of modern informational technologies of education and active methods of study is a main strategically task of modernization stage of the system of Ukrainian highest education. Test's control of the knowledge is one of the modern diagnostically-control instruments for evaluation of student's activity at conditions of credit-module system. Test's control – is a leader of examination of student's knowledge during the studying of the course “Toxicological chemistry” which are teaching on the pharmaceutical faculty of The National O.O. Bogomolets Medical University. Base test's tasks (“KROK 2”) and test's tasks, which prepared by lecturers the course, are using.

Toxicological chemistry is one of pharmaceutical discipline, which studies properties of poisonous and more acting substances, their behavior at the organism and corpse material, isolation methods, methods of quality and quantity determination of the poisonous substances and their metabolites. Test's control carrying out during the studying of the course according to the common and special themes as a Principle “from common to special, from special to common”. Carrying out of the result testing from course of “Toxicological chemistry” helps to generalize of the know ledges from this discipline.

Вступ. Одним з найважливіших стратегічних завдань етапу модернізації системи вищої освіти України є забезпечення високої якості підготовки спеціалістів – майбутніх фармацевтів на рівні міжнародних вимог, яке можна реалізувати за рахунок введення кредитно-модульної системи при формуванні навчальних програм, підсилення ролі самостійної роботи студентів, модифікації педагогічних методик та підходів до педагогічного процесу, впровадження сучасних інформаційних технологій освіти і активних методів навчання. При кредитно-модульній системі організації навчального процесу у вищих навчальних закладах зміст дисципліни розподіляється на змістові модулі, за які студенти отримують відповідні бали/оцінки. Підсумкове оцінювання засвоєння матеріалу – це інтегрована оцінка засвоєння змістових модулів з урахуванням коефіцієнтів. Одним із найважливіших сучасних діагностико-контролюючих інструментів для оцінки діяльності студентів в умовах кредитно-модульної системи є тестовий контроль знань. Тестовий контроль дозволяє перевірити не тільки наявність знань та базовий уявень щодо дисципліни, але й повноту і глибину цих знань.

Основна частина. Під час вивчення студентами курсу “Токсикологічна хімія”, який викладається на фармацевтичному факультеті Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, тестовий контроль – це лідер перевірки знань студентів. Застосовуються тестові завдання базові (“КРОК 2”), і тестові завдання, які розроблено викладачами курсу. Токсикологічна хімія є однією серед фармацевтичних дисциплін, яка вивчає властивості отруйних і сильнодіючих речовин, їх поведінку в організмі і трупному матеріалі, способи виділення, методи якісного виявлення та кількісного визначення отруту та їх метаболітів в досліджуваних об'єктах. При викладанні курсу “Токсикологічна хімія” особлива увага приділяється системному підходу до вивчення отруйних і сильнодіючих речовин, всебічне та конкретизоване ознайомлення з їхніми характеристиками: фізико-хімічними властивостями, шляхами проникнення до організму, токсикокінетикою і токсикодинамікою, вибірковою дією, токсикологічним значенням і симптомами отруєння, першою медичною допомогою при отруєннях, питаннями біотрансформації в організмі людини і трупному матеріалі. Найбільш актуальними залишаються питання якісного виявлення та кількісного визначення отруту та їх метаболітів, в тому числі й “лікарських” отруту. Асортимент лікарських засобів постійно поновлюється: на зміну класичних “лікарських” отруту з'являються нові. Постійне удосконалення методів хіміко-токсикологічного аналізу пов'язане із принципово новими науковими концепціями під час їх розробки. Йдеться про впровадження у практику хіміко-токсикологічного аналізу сучасних фізико-хімічних методів хроматографії, спектрофотометрії, денситометрії, експрес-аналізу. В хіміко-токсикологічному аналізі присутні методи, які обмежено використовують або замінюють на альтернативні. Наприклад, фармакологічні проби або фізіологічні дослідження на піддослідних тваринах. З цього приводу продовжуються дискусії між вченими-прихильниками і вченими-супротивниками токсикологічних досліджень на тваринах. А. Швейцер писав: “Як багато робимо ми ще зла, коли наражаємо тварин на жахливі тортури для того, щоб продемонструвати студентам й без того добре відомі явища”. Новітню інформацію можна надати студентам також під час проведення тестового контролю. При вивчанні курсу проводиться тестовий контроль за загальними і спеціальними темами за принципом “від загального до спеціального, від спеціального до загального”. Тестові питання постійно оновлюються за рахунок введення інформації щодо наукової новизни. Узагальненню знань з цієї дисципліни допомагає проведення підсумкового тестування з курсу “Токсикологічна хімія”. На кафедрі біоорганічної, біологічної та фармацевтичної хімії Національного медичного університету імені О.О. Богомольця розроблено і постійно оновлюється масив тематичних тестових питань з курсу “Токсикологічна хімія” українською та російською мовами. Він постійно корегується і доповнюється, але основні базові тестові питання (більше, ніж 1000) для контролю і самоконтролю знань для студентів IV та V курсів денної і заочної форм

навчання надруковані у виді навчально-методичної літератури з метою полегшення самостійної підготовки студентів до тестового контролю.

Висновки. Тестовий контроль знань студентів допомагає реалізувати комплексний та сучасний підход до вивчення курсу "Токсикологічна хімія", що лежить в основі забезпечення високої якості підготовки спеціалістів – майбутніх фармацевтів на рівні міжнародних вимог.

ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ БОЛОНСЬКОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ХІМІЇ

I.V. Nizhenkovska, O.O. Glushachenko, O.V. Afanasenko
Національний медичний університет імені О.О.Богомольця

BOLOGNIA DECLARATION STATEMENTS IMPLEMENTATION WHILE PHARMACEUTICAL CHEMISTRY TEACHING

I.V. Nizhenkovska, O.O. Glushachenko, O.V. Afanasenko
National Medical University by O.O. Bohomolets

У роботі означені особливості фахової підготовки студентів з фармацевтичної хімії в умовах кредитно-модульної системи навчання. Наведений розподіл дисципліни за змістовими модулями та уніфікована трьохкомпонентна система оцінки знань студентів як поточних, так і підсумкових.

The article deals with students' professional training on pharmaceutical chemistry under the condition of credit system. The article contains subjects division into modules and trichromatic evaluation system of students' current and final knowledge.

Вступ. Приєднавшись до Болонського процесу, Україна взяла на себе обов'язок привести якість національної освіти у відповідність до європейських стандартів. Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу сприятиме підвищенню якості професійної підготовки фахівців та, відповідно, їх конкурентоспроможності, що обумовить відповідне місце фармацевтичної освіти в Європейській освітній системі. У відповідності із галузевим стандартом вищої фармацевтичної освіти дисципліна фармацевтична хімія є професійно-орієнтовною дисципліною в програмі підготовки провізорів загального профілю і викладається протягом двох років – на третьому та четвертому курсах та завершується складанням Державного випускного іспиту на п'ятому курсі.

Основна частина. Підготовка провізорів за кредитно-модульною системою організації навчального процесу (КМСОНП) в Національному медичному університеті імені О.О.Богомольця розпочалася з 2010-2011 навчального року. Кафедра біоорганічної, біологічної та фармацевтичної хімії підготувалася до переходу на КМСОНП, узгодив викладання матеріалу та підготувив єдину уніфіковану систему оцінювання знань, з урахуванням специфіки викладання дисципліни. Контроль знань передбачає розподіл матеріалу на чотири модулі (максимальна кількість балів за модуль – 200). Перший модуль об'єднує в собі питання загальної фармацевтичної хімії: сучасні методи фармацевтичного аналізу, загальні принципи оцінки якості лікарських препаратів, питання якості лікарських засобів неорганічної природи. Другий модуль присвячений питанням контролю якості лікарських засобів органічної природи, зокрема похідних спиртів, альдегідів, простих та складних ефірів, карбонових кислот, фенолокислот, сульфамілідних препаратів та ін. Третій модуль стосується контролю якості лікарських засобів екстемпорального виробництва та фізико-хімічних методів аналізу, що застосовуються у фармацевтичній хімії. До четвертого модулю входить вивчення лікарських засобів гетероциклічної будови, антибіотиків, вітамінів. Кожний модуль включає в себе два змістових модуля, який об'єднує 9 практичних занять та оцінюється максимальною кількістю балів 120 і завершується підсумковим модульним контролем (ПМК) (максимальна кількість балів – 80). При цьому використовується трьохкомпонентна оцінка знань студентів – тестування, володіння теоретичним матеріалом та практичними навичками. Тестування приділяється велике значення – до складання теоретичного та практичного етапів модулю допускаються лише ті студенти, які склали тестування не менше, ніж на 90%.

Висновки. Впровадження кредитно-модульної системи при вивченні фармацевтичних дисциплін сприяє підвищенню мотивації студентів для активного навчання, самостійної роботи і підвищення якості навчального процесу.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З МЕДИЦИНИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

O.M. Nikonova, E.A. Dika
Луганський державний медичний університет

PECULIARITIES OF TRAINING OF MEDICAL STUDENTS IN THE CONDITIONS OF MODULAR SYSTEM

O.M. Nikonova, E.A. Dika
Luhansk State medical university

Вступ. Перехід вищих навчальних закладів України на кредитно-модульну систему навчання викликав широке обговорення у викладацькому та студентському середовищі, і, разом із перевагами, показав деякі недоліки в порівнянні з традиційною